

ΕΛΕΥΘΕΡ

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΙΣ*

Υπό

ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΠΑΛΑ

Υγιεινολόγου Ιατροῦ—M.P.H. Πανεπιστημίου Yale
Διευθυντοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας

Ἐνας ἀπὸ τοὺς κυρίους σκοποὺς τῶν Ὑγειονομικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας εἶναι ἡ συνεχῆς ἀνύψωσις τοῦ ἐπιπέδου τῆς ὑγείας τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐξασφάλισις τούτου θὰ ἔδιδε μίαν σταθεράν ἀνάπτυξιν τῆς εὐημερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ μίαν ἀνυπολόγιστη καὶ θετικὴ προσφορὰ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἔθνικοῦ πλοῦτου.

Διὰ τὴν ἐπιτευχθῆ τοῦτο πρέπει, ἀνεξάρτητα μὲ τὰς προσπάθειάς γιὰ τὴν ἐξυγίανσιν γενικὰ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν τῆς νόσου, νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ καθιέρωσις καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἀτόμου ἀφομοίωσις καὶ συνειδητὴ ἐκτέλεσις σειρᾶς κανόνων ὑγιεινῆς, οἱ ὅποιοι συνδέονται μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ καθ' ἡμέραν ἀτομικοῦ, οἰκογενειακοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου.

Οἰαδήποτε ὅμως καὶ ἐὰν εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, τὴν ὁποίαν κυρίως βαρύνει ἡ εὐθύνη τῆς ἐπιτεύξεως τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων σκοπῶν, δὲν θὰ μπορέσῃ αὕτη νὰ ἔχῃ τὰ ποθούμενα ἀποτελέσματα ἐὰν ἐν προκειμένῳ δὲν ἔχῃ συνεπικούρους καὶ συμπαραστάτας καὶ τὰς λοιπὰς διαφόρους κρατικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς πάσης φύσεως κοινωνικῶς ὀργανω-

μένας ομάδας ἀτόμων (ἑθελοντικὰς ἰδίαις ὀργανώσεις κοινωνικῆς δράσεως), ἀκόμη δὲ κυρίως τὴν καθαρῶς ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν. Τονίζομεν ἰδιαίτερος ὅτι ἡ συμβολὴ τῆς τελευταίας ταύτης ἔχει κυριαρχοῦσαν θέσιν καὶ ἐνίοτε ἰδιαίχοντως πρωτεύουσαν σημασίαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν πάσης προσπάθειάς τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ἔγκαιρος π.χ. ἐκτέλεσις τῶν διαφόρων προληπτικῶν ἐμβολιασμῶν, ἡ ἔγκαιρος προσφυγὴ τῶν ἀσθενῶν εἰς τὴν ὑγειονομικὴν ἐν γένει ὑπηρεσίαν, ἡ ἔγκαιρος ἐνημέρωσις τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως ὑπόπτων διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν περιστατικῶν, ἡ ὑποβοήθησις τῆς ἐκτελέσεως διαφόρων ἐξυγιαντικῶν ἐν γένει ἔργων, ἡ ἴδρυσις ἢ ὑποβοήθησις τῆς προσηκούσης λειτουργίας νοσηλευτικῶν ἢ ὑγειονομικῶν ἐν γένει ἰδρυμάτων, ἡ κατανόησις καὶ ἐφαρμογὴ, ὡς καὶ ἡ ὑποβοήθησις διὰ τὴν περαιτέρω ἐκλαττικευσιν κανόνων ὑγιεινῆς ἀναφερομένων εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον, εἶναι θέματα τὰ ὁποῖα, καίτοι ἀνάγονται ἀπολύτως εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀτομικῆς δράσεως τῶν ἀτόμων, ἐν τούτοις εἶναι συνδεδεμένη ἀναπόσπαστα μὲ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας.

Βασικὴ ἐπομένως προϋπόθεσις τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἡ κινητοποίησις τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶς ὀργανωμένων ομάδων, ὡς καὶ ὅλων τῶν κρα-

* Ὁμιλία γενομένη κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας (17 Νοεμβρίου 1958).

τικῶν ἐν γένει καὶ Δημοσίου Δικαίου ὑπηρεσιῶν, πρὸς ὑποβοήθησιν πάσῃ δυνάμει τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας εἰς ὅλα τὰ κεφάλαια δράσεως αὐτῆς. Τοῦτο ὅμως θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον διὰ τῆς προσηκούσης διαφωτίσεως ὅλων τῶν ἀνωτέρω παραγόντων, καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀτόμου. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, βάσει τοῦ Νόμου 2032/1952, συνεστήθη, παρὰ τῆ Γενικῆ Διευθύνσει Ὑγιεινῆς, Ὑπηρεσία Διαφωτίσεως.

Ἄλλὰ τί εἶναι ὑγειονομικὴ διαφώτισις καὶ ποῖοι οἱ σκοποὶ τῆς;

Ἡ ὑγειονομικὴ διαφώτισις εἶναι ἓνας κλάδος ἐνὸς μεγάλου θέματος ποῦ φέρει τὸ ὄνομα Δημοσία Ὑγεία.

Τὴν Δημοσίαν Ὑγείαν ὁ διαπρεπὴς Ἀμερικανὸς Καθηγητὴς Winslow (τέως Διευθυντὴς τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Yale τῆς Ἀμερικῆς) ἔχει ὀρίσει ὡς τὴν ἐπιστήμην καὶ τέχνην τῆς προλήψεως τῆς νόσου, ἐπιμηκύνσεως τῆς ζωῆς καὶ προαγωγῆς τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ ἰκανότητος διὰ μέσου κοινωνικῆς ὀργανωμένης προσπάθειας.

Οἱ μεγάλοι ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει ἡ Δημοσία Ὑγεία εἶναι:

α) Νὰ αὐξήσῃ τὸν μέσον ὄρον τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

β) Νὰ ἐλαττώσῃ τὴν θνησιμότητα ἀπὸ προληπτὰ νοσήματα.

γ) Νὰ ἐλαττώσῃ τὴν θνησιμότητα ἀπὸ εἰδικὰς νόσους.

δ) Νὰ αὐξήσῃ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν τοῦ ἀτόμου.

- Καθαριότητα
- Ἀποφυγὴν λοιμώξεως
- Ἀνοσοποίησην (ἐμβολιασμὸν)
- Διατροφήν
- Ἀσκήσιν καὶ παιδιὰς
- Λειτουργίας σώματος
- Κούρασιν καὶ ἀνάπαυσιν
- Ψυχικὴν ὑγιεινὴν
- Οἰκιακὴν ὑγιεινὴν καὶ ἐξυγιάνσιν
- Ἀσφάλειαν (πρόληψιν δυστυχημάτων)
- Διαβίωσιν ἐντὸς τῶν ἀτομικῶν δυνατοτήτων
- Ἱατρικὴν ἀντίληψιν

ε) Νὰ αὐξήσῃ τὴν ταχύτητα προσαρμογῆς τῶν ἀτόμων εἰς τὸ περιβάλλον των.

Τὴν ὑγειονομικὴν διαφώτισιν δυνάμεθα νὰ τὴν χαρακτηρίσωμεν ὡς τὴν ἐνέργειαν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἀποβλέπει νὰ κάμῃ τὰς γνώσεις ὑγιεινῆς κτῆμα τοῦ κοινοῦ, διὰ τεχνικῶν μέσων τὰ ὁποῖα διεγείρουν, παροτρύνουν καὶ ὀδηγοῦν εἰς ἐνέργειαν πρὸς ὑγιεινὴν διαβίωσιν.

Τονίζομεν τὰς γνώσεις ὑγιεινῆς καὶ ὄχι τῆς ἱατρικῆς, δηλαδὴ βασικὰς γνώσεις ὑγιεινῆς διαβίωσεως καὶ ὄχι νὰ κάμῃ τὸν λαὸν ἱατροῦς.

Τοὺς σκοποὺς τῆς ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν ὡς κάτωθι:

α) Νὰ καταστήσῃ τὴν ὑγείαν πολῦτιμον ἀγαθὸν τῆς Κοινότητος.

β) Νὰ βοηθήσῃ ἄτομα ὥστε νὰ καταστοῦν ἰκανὰ διὰ τὴν ἀνάληψιν δραστηριότητος πρὸς ἐπίλυσιν προβλημάτων σχετικῶς μετὰ τὴν ὑγείαν. (Τὴν Ὑγείαν, ἡ Παγκόσμιος Ὀργάνωσις Ὑγείας καθώρισεν ὡς «μίαν κατάστασιν πλήρους σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐεξίας καὶ ὄχι ἀπλῶς ἔλλειψιν νόσου ἢ ἀναπηρίας».)

γ) Νὰ προαγάγῃ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ κατάλληλον χρησιμοποίησιν τῶν Ὑγειονομικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Τὰ θέματα ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως δυνάμεθα νὰ τὰ κατατάξωμεν εἰς τὰς κάτωθι τρεῖς κατηγορίας:

Α) Ἀτομικὴ Ὑγιεινὴ, ἣτις περιλαμβάνει:

- τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν
- παιδικὴν
- ἐφήβους
- ἐνήλικας
- γονεῖς
- γέροντας
- ἐργασίαν
- ἀναψυχὴν καὶ χρόνον ἀναπαύσεως

Ὡς ταῦτα σχετίζονται μετὰ:

Β) Κοινωνική Ὑγιεινή, ἣτις περιλαμβάνει:

— Ὑγιεινὴν τοῦ περιβάλλοντος
— Δημοσίας ὑγειονομικὰς ἀνάγκας καὶ ἐνεργείας.

Γ) Φυλετικὴ Ὑγιεινή (εὐγονία), περιλαμβάνουσιν:

— Κληρονομικότητα
— Γάμον
— Οἰκογενειακὴν ζωὴν
— Κοινωνικὰς ἐνεργείας διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς υἰείας τῶν μελλουσῶν γενεῶν.

Μέθοδοι καὶ μέσα Ὑγειονομικῆς Διαφωτίσεως

Μεγάλῃ ποικιλίᾳ μεθόδων χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν διάδοσιν πληροφοριῶν καὶ ὁδηγιῶν σχετικῶς μὲ τὴν υἰείαν. Οὐδεμία μέθοδος ὅμως δύναται νὰ μονοπωλήσῃ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν αὐτῆς εἰς πάντα χρόνον καὶ τόπον. Εἰς τὴν ὑγειονομικὴν διαφώτισιν τονίζομεν καὶ πάλιν ὅτι ἀξίαν ἔχει ὅχι ἡ ἔκτασις διασπορᾶς πληροφοριῶν ἀλλὰ τί τὸ ἄτομον ἀφομοιοῦ. Ἀξίαν μεγάλην ἔχει ἡ ἔγκαιρος διάγνωσις ἀναγκῶν τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις καταλλήλων εὐκαιριῶν διὰ τὴν παροχέτευσιν γνώσεων. Ἡ παροχὴ δηλαδὴ ὁδηγιῶν εἰς τοὺς κατοίκους περιοχῆς εἰς ἣν παρουσιάσθη ἐπιδημία τις, θὰ σημειώσῃ πλήρη ἐπιτυχίαν ἐν τῇ ἀφομοιώσει τούτων. Δὲν θὰ συνέβαινε ὅμως τοῦτο ἐὰν αἱ αὐταὶ ὁδηγίαι μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον παρείχοντο εἰς τοὺς αὐτοὺς κατοίκους, μὴ ὑπαρχούσης ἐπιδημίας.

Γενικῶς αἱ δυνάμεναι νὰ χρησιμοποιηθῶσι μέθοδοι ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως δύναται νὰ ἐνταχθῶσιν εἰς τὰς κάτωθι κατηγορίας:

Α' Μέθοδοι ἀτομικῆς προσεγγίσεως,

Β' Μέθοδοι ὁμαδικῆς προσεγγίσεως,

Γ' Μέθοδοι προσεγγίσεως τοῦ συνόλου.

Τόσον αἱ ὁμαδικαὶ ὅσον καὶ αἱ ἀτομικαὶ μέθοδοι προσεγγίσεως, ὡς καὶ αἱ τοιαῦται τοῦ συνόλου, δεόν νὰ χρησιμοποιῶνται ἐξαντλητικῶς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Ὑγειονομικῆς Διαφωτίσεως. Βεβαίως καὶ ἀναμφισβητήτως αἱ μέθοδοι ὁμαδικῆς προσεγγίσεως, ὡς καὶ αἱ

τοιαῦται τοῦ συνόλου, δεόν νὰ ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν τῆς ὅλης προσπάθειας, διότι ἐνέχουσι τὸ πλεονέκτημα τῆς παροχῆς γνώσεων εἰς πλείστους διὰ τῶν αὐτῶν μέσων. Οὐδέποτε ὅμως πρέπει νὰ παροράται καὶ ἡ ἀξία ἣν ἔχει καὶ ἡ ἀτομικὴ προσέγγισις.

Ὅταν π.χ. ἄτομόν τι προσέρχεται εἰς οἰανδήποτε ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν διὰ νὰ τῆς ζητήσῃ τὴν ἀρωγὴν τῆς, παρέχεται πάντοτε μία ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία ἀτομικῆς τούτου διαφωτίσεως, ἐφ' ὅσον βεβαίως τὸ παρέχον τὴν ἀρωγὴν πρόσωπον ἔχει τὰς ἀναγκαιούσας πρὸς τοῦτο γνώσεις.

Τὰ μέσα διαφωτίσεως εἶναι κοινὰ δι' ὅλας τὰς ἀνωτέρω μεθόδους, δύναται δὲ νὰ διαιρεθῶν ταῦτα εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς βασικὰς κατηγορίας:

1. Εἰς ὑλικὸν ἔντυπον, εἰς δὲ συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἀνακοινώσεις δι' ἐφημερίδων.

2. Εἰς μέσα ἀναγκόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὀπτικοακουστικῶν βοηθημάτων—διαλέξεις, ὁμιλίαι, ραδιόφωνον, κινηματογραφικὰς ταινίας, τηλεόρασιν κλπ.

3. Ἐκθέσεις, μουσεῖα υἰείας, εἰκονογραφημένα ἔντυπα.

Ἐνίοτε ἐπιβάλλεται ἡ σύγχρονος χρησιμοποίησις ἐνίων ἐκ τῶν ὡς ἄνω μέσων, π.χ. κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς διαλέξεως θὰ ἦτο πολὺ ἀποτελεσματικὴ καὶ ἡ σύγχρονος προβολὴ μιᾶς ἀναλόγου ταινίας.

Πάντως κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν διαφόρων μέσων ὑπάρχουν μερικαὶ ἀρχαὶ καὶ κατευθύνσεις αἵτινες δεόν νὰ ἀκολουθῶνται. Ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ αὐθεντικότης εἶναι βασικαὶ προϋποθέσεις αἵτινες δεόν νὰ χαρακτηρίζωσι ὅλα τὰ μέσα τῆς ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως. Ἡ ἀπλότης καὶ ἡ σαφήνεια εἶναι ἀρεταὶ αἵτινες ἐπιβάλλεται νὰ χαρακτηρίζωσι οἰανδήποτε διαφωτιστικὴν προσπάθειαν.

Ποῖος κάμνει Ὑγειονομικὴν Διαφώτισιν

Κάθε πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται μὲ τὴν υἰείαν εἶναι, κατὰ κάποιον τρόπον, ὑγειονομικὸς διαφωτιστής· τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα ὅμως πρόσωπα εἶναι ὅλοι

οί υπάλληλοι τῶν υγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν, οἱ ἐξασκούντες ἰατροί, ὀδοντίατροι καὶ νοσοκόμοι πάσης φύσεως, μαῖαι, διδάσκαλοι, τὸ προσωπικὸν πολλῶν ἐθελοντικῶν ὀργανώσεων καὶ τέλος, ἀλλὰ ὅχι τελευταῖοι, οἱ γονεῖς.

«Ὅλα τὰ ἀνωτέρω πρόσωπα εὐρίσκονται πράγματι εἰς τὴν «πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρός» τῆς Ὑγειονομικῆς Διαφωτίσεως. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες μὲ τὰς καθημερινὰς των, πρόσωπον μὲ πρόσωπον, ἐπαφὰς εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν πραγματικὴν μετάδοσιν γνώσεων ὑγιεινῆς.

Εἰς ἄλλας χώρας, ὅπως ἡ Ἀμερικὴ, ὅπου αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι εἶναι καλαί, γίνεται χρησιμοποίησις ἐιδικῆς ἐκπαίδευσεως προσωπικοῦ ποῦ φέρει τὸν τίτλον «Ὑγειονομικὸς Διαφωτιστής».

Συνοψίζοντες τὰ ἀνωτέρω, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ὑγειονομικὴ Διαφώτισις δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τὰς ἐξῆς συγκεκριμένας φάσεις:

1) Εἰς τὴν οἰκογένειαν, ὅπου κύρια ὄργανα εἰς τὰς διαφωτιστικὰς ἐνεργείας εἶναι οἱ γονεῖς, οἱ ἰατροί, ἡ ἐπισκέπτρια ἀδελφή, ἡ μαῖα, τὸ νοσοκομεῖον, τὸ πολυιατρεῖον, τὸ Ὑγειονομικὸν Κέντρον.

2) Εἰς τὸ σχολεῖον, ὅπου ἡ κυρία εὐθύνη βαρύνει τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν εἰδικὸν σχολιάτρον.

3) Εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅπου μία ποικιλία ὑπηρεσιῶν καὶ προσωπικοῦ κρατικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ὑπηρεσιῶν δύναται νὰ διεξάγουν σήμερον ταύτην.

Εἰς κάθε πρόγραμμα ἀτομικῆς ἢ συνολικῆς ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως δέον νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ τρεῖς παράγοντες: ὁ πρῶτος εἶναι ἡ μετάδοσις ἀκριβοῦς πληροφορίας, ὁ δεύτερος εἶναι νὰ κάμῃ τὴν πληροφορίαν ὅπως ὀδηγήσῃ εἰς παρότρυνσιν, μίαν ἐπιθυμίαν νὰ κάμῃ κάτι πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς πληροφορίας, ὁ τρίτος εἶναι νὰ κάμῃ τὴν παρότρυνσιν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς δρᾶσιν.

Ἐξέλιξις καὶ ἀνάπτυξις τῆς Ὑπηρεσίας Διαφωτίσεως ἀπὸ τῆς συστάσεώς της

Ἡ πρώτη ὀργανωτικὴ προσπάθεια διαπαιδαγωγήσεως τοῦ κοινοῦ ἐπὶ θεμάτων

προληπτικῆς ὑγιεινῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1928, ὅτε ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Ὑγιεινῆς ἰδρύθη ἴδιον γραφεῖον, μὲ σκοπὸν τὴν δημοσίευσιν ὀδηγιῶν πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὴν προφύλαξιν ἐκ μολυσματικῶν νόσων καὶ ἐν γένει γνώσεων σχετικῶν πρὸς τὴν καθόλου ὑγιεινῆν.

Νεωτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ κρατικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπετέλεσεν ἡ μετὰ δεκαετίαν ἐπέκτασις τῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν λόγω γραφείου ἐπιδιωκόμενων σκοπῶν.

Μολοντί τὸ θέμα τῆς διαφωτίσεως τοῦ κοινοῦ, διὰ διαφόρους λόγους, δὲν προήχθη οὐσιωδῶς ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς συστάσεως τοῦ γραφείου τούτου, ἐν τούτοις ἡ λειτουργία αὐτοῦ συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ ὀριμᾷσῃ εἰς τοὺς ὑπευθύνους κύκλους τῆς χώρας ταύτης ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ ὑγειονομικὴ διαφώτισις δέον νὰ ἀποτελῇ ἀναπόσπαστον μέρος παντὸς ὑγειονομικοῦ προγράμματος, δι' εἰδικῶν δὲ νόμων, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, συνεστήθη, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας, Ὑπηρεσία Διαφωτίσεως, τῆς ὁποίας σκοπός, ὡς καθορίζεται ἐν τῷ Νόμῳ, εἶναι:

«Ἡ ἐνθάρρυνσις τοῦ κοινοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν σταθερᾶς ἐπιθυμίας διὰ τὴν ὑγιεινὴν διαβίωσιν. Ἡ παροχὴ πληροφοριῶν εἰς τὸ κοινὸν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ ὑγειονομικὰ προβλήματα, τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑγιεινὴν, τὴν πρόληψιν τῶν νόσων καὶ τὴν διατήρησιν τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας. Ἡ παροχὴ βοηθείας εἰς ἀπάσας τὰς Διευθύνσεις καὶ Ὑπηρεσίας ἀρμοδιότητος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὑγιεινῆς, τοῦ Ὑπουργεῖου Κοινωνικῆς Προνοίας, εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν προϋποθέσεων τῆς ἐπιβαλλομένης διαφωτίσεως ἐπὶ θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητος τούτων. Ἡ μετὰ τῶν Ὑπουργείων καὶ ἄλλων κρατικῶν καὶ ἐθελοντικῶν Ὑπηρεσιῶν ἢ Ὁργανισμῶν, τῶν ἀσχολουμένων μὲ ζητήματα ἀφορῶντα τὴν ὑγείαν καὶ πρόνοιαν, στενὴ συνεργασία εἰς τὴν ἐκπόνησιν καὶ ἀνάπτυξιν προγραμμάτων διαφωτίσεως ἀναγομένων εἰς θέματα τοῦ κλάδου των.»

Διὰ τὴν ἐπιτευξιν τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιδιωκομένων σκοπῶν, ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Διαφωτίσεως ἐπρογραμματίσει τὸν ἐφοδιασμὸν μιᾶς ἐκάστης τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς διὰ καταλλήλων διαφωτιστικῶν μέσων, ἰδίᾳ δὲ κινηματογραφικῶν προβολῶν, ταινιῶν καὶ ἠλεκτροπαραγωγῶν ζευγῶν, παραλλήλως δὲ πρὸς τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν Ὑγειονομικῶν Κέντρων, ὠργάνωσε ζωγραφικὸν ἐργαστήριον διὰ τὴν μελέτην καὶ κατασκευὴν τῶν ἀναγκαίων μακετῶν καὶ ἐφωδιάσθη διὰ καταλλήλου λιθογραφικοῦ μηχανήματος καὶ πολυγράφου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν διαφωτιστικῶν φυλλαδίων. Ἀκολούθως ἐχώρησεν εἰς τὴν κατάστρωσιν τῶν προγραμμάτων τὰ ὅποια θὰ ἐφήρμοζε πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, λαβοῦσα πρὸς τοῦτο ὑπ' ἑσῖν τὰς διεθνεῖς παραδεξιμένας ἀρχὰς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι τοπικὰς συνθήκας.

Κατὰ ταῦτα, αἱ ἐπιτευξεις τῆς ὑπηρεσίας δύνανται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως:

Ἡ μετεκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ὀργανωτικῆς προσπάθειας αὐτῆς, ἐπεκταθεῖσα, εἰς ἃς περιπτώσεις ἦτο ἐφικτόν, καὶ εἰς ἄλλας κατηγορίας προσώπων, ὡς εἰς ἅπαντας τοὺς ἐπόπτας ἐξυγιάνσεως, οἱ ὅποιοι παρηκολούθησαν μαθήματα δύο ἐβδομάδων, εἰς τὸ προσωπικὸν τὸ ἐπιφορτισθὲν μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προγραμμάτων Θεσσαλίας καὶ ἐξυγιάνσεως τῶν περιοχῶν Βορείου Ἑλλάδος, εἰς τὸ προσωπικὸν τὸ προσκληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως (διδάσκαλοι, κοινοτικοὶ γραμματεῖς, ἀστυνομικοὶ, φοιτηταὶ κλπ.) καὶ εἰς συγκεντρώσεις ἀνωτέρων ὑγειονομικῶν ἀξιωματικῶν κλπ.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐδόθη εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς κατανοήσεως καὶ συμβολῆς τῶν ἀτόμων καὶ τῆς διαφωτίσεως, γενικώτερον, αὐτῶν εἰς θέματα τῆς προλήψεως τῶν λοιμωδῶν νόσων καὶ τῆς ἐξυγιάνσεως τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ παρότρυνσις τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἐπεδιώχθη κυρίως:

α) Διὰ τῆς ἐκδόσεως διαφωτιστικῶν φυλλαδίων ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας καὶ διανομῆς αὐτῶν, διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν περιφερειακῶν Ὑγειονομικῶν Κέντρων, Ἀγροτικῶν καὶ Κοινοτικῶν Ἰατρειῶν, εἰς τὸν πληθυσμὸν. Τὰ διάφορα θέματα τὰ ὅποια ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον τῶν φυλλαδίων αὐτῶν ἀνῆλθον εἰς 27, ὃ δὲ ἐκτυπωθεῖς καὶ διανεμηθεῖς ἀριθμὸς ἀντιτύπων ἀνῆλθεν εἰς 3.359.500.

β) Διὰ τῆς μεταδόσεως 186 ὁμιλιῶν ὑγειονομικοῦ περιεχομένου βάσει προγράμματος ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ ραδιοφωνικοῦ δικτύου τῆς χώρας, ὡς καὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἐκτυπώσεως εἰς βιβλίον (20.000 ἀντιτύπων) τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν καὶ διανομῆς εἰς ὑγειονομικοὺς ὑπαλλήλους, διδασκάλους, ἀρχηγοὺς προσκόπων καὶ διαφόρους ὀργανώσεις, ἵνα ὑποβοηθηθῇ τὸ ἔργον αὐτῶν κατὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν μὲ τὸ κοινόν.

γ) Διὰ κινηματογραφικῶν προβολῶν γενομένων εἴτε ὑπὸ τῆς κινητῆς κινηματογραφικῆς ομάδος τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας, πρὸς τοῦτο ἀποστελλομένης εἰς τὴν ὑπαιθρον (ἢ ἀποστολῆ ταύτης ἀπέβλεψε καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ὑπαλλήλων τῶν Ὑγειονομικῶν Κέντρων εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν μηχανημάτων κινηματογραφικῆς προβολῆς), εἴτε ὑπὸ τῶν κινηματογραφικῶν συγκροτημάτων, τὰ ὅποια, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, διετέθησαν εἰς τὰ Περιφερειακὰ Κέντρα τῆς Χώρας. Αἱ οὕτω προβληθεῖσαι ταινίαι εἶχον ὡς θέματα τὴν ὕδρευσιν, τὴν ἀποχέτευσιν, τὴν κατασκευὴν ἀποχωρητηρίων, τὴν περισυλλογὴν καὶ διάθεσιν τῶν ἀπορριμμάτων, τοὺς κινδύνους ἐκ τῶν ἐντόμων ὡς φορέων ἀσθeneiῶν, τὴν χρησιμότητα τῶν ἐμβολιασμῶν, μέτρα προφυλάξεως τοῦ κοινοῦ ἐκ τῆς φυματιώσεως κλπ. Πρὸ τῶν κινηματογραφικῶν προβολῶν ἐγένοντο κατατοπιστικαὶ ὁμιλίαι ὑπὸ ὀργάνων τῶν Ὑγειονομικῶν Κέντρων. Αἱ γινόμεναι προβολαὶ ἀπὸ τοῦ 1952 ἕως τέλος Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1958 ἀνῆλθον εἰς 1.334, ἃς παρηκολούθησαν 755.070 ἄτομα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Χώρας. Παραλλήλως, ἡ ἐκπαιδευτικὴ προσπάθεια τῶν

Σχολῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν, Νοσοκόμων καὶ Μαιῶν διηκολύνθη ὑπὸ τῆς Ἑπηρεσίας Διαφωτίσεως διὰ τῆς χορηγήσεως ἀναλόγων ταινιῶν καὶ μηχανημάτων.

δ) Διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου, δι' οὗ ἐδόθησαν ὁδηγίαι πρὸς τὸ κοινὸν ἐπὶ ἐπιβαίρων ὑγειονομικῶν θεμάτων.

ε) Διὰ τοῦ κατ' ἔτος γενομένου ἑορτασμοῦ τῆς Παγκοσμίου Ἡμέρας Ἑγείας, ὡς καὶ τοῦ Παιδιοῦ. Κατεβλήθη ἰδιαιτέρα προσπάθεια προβολῆς τῶν γεγονότων τούτων καθ' ἅπασαν τὴν Χώραν, κινητοποιηθεῖσιν πρὸς τοῦτο ὅχι μόνον τῶν Κρατικῶν Ἑγειονομικῶν καὶ ἄλλων Ἑπηρεσιῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν συναφῶν Ὀργανώσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως διεγερθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πληθυσμοῦ ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Ἑγείας καὶ τοῦ Παιδιοῦ.

ς) Διὰ τῆς ὀργανώσεως Ἐκθέσεων (Μυτιλήνης καὶ Θεσσαλονίκης).

ζ) Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τοῦ Ἑπουργείου «Ἀρχεῖα Ἑγεινῆς».

η) Εἰς τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προστεθῇ ἡ προσπάθεια ἐξασφαλίσεως τῆς συνεργασίας τῶν Ἑγειονομικῶν Ἑπηρεσιῶν μετὰ τῶν λοιπῶν κρατικῶν Ἑπηρεσιῶν καὶ ἐθελοντικῶν Ὀργανώσεων καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς καταβαλλομένη προσπάθεια μετὰ τοῦ Ἑπουργείου Παιδείας εἰσαγωγῆς εἰς τὰ διδασκτικὰ βιβλία τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως καταλλήλων ὑγειονομικῶν θεμάτων.

θ) Ἐξ ἄλλου ἡ Ἑπηρεσία, κρίνουσα ἀναγκαίαν τὴν ἐκπαιδευσιν εἰς τὰ θέματα τῆς ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως τῶν κρατικῶν ἰδία ὑγειονομικῶν ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς καθημερινὴν καὶ προσωπικὴν ἐπαφὴν μετὰ τὸ εὐρὸ κοινόν, ὡς οἱ ἰατροί, ὑγειονομικοὶ ἐπόπται, ἐπισκέπτριαι ἀδελφαί, νοσοκόμοι καὶ μαῖαι, προέβη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ τρέχοντος ἔτους

ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου εἰς σχετικὰς ἐνεργείας, δι' ὧν σκοπεῖται ἡ καθιέρωσις τῶν μαθημάτων ὑγειονομικῆς διαφωτίσεως εἰς τὰς Σχολὰς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ.

* *

Πέραν τῆς συνεχίσεως τῆς ὡς ἄνω δραστηριότητος τῆς Ἑπηρεσίας Διαφωτίσεως, προβλέπεται ἡ κατάρτισις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀρμοδίων Διευθύνσεων καὶ Ἑπηρεσιῶν, ἐιδικῶν προγραμμάτων διαφωτίσεως ἐν σχέσει μετὰ τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Χώραν προβλήματα. Καθ' ὅτι τὰ προγράμματα ταῦτα τῆς διαφωτίσεως θὰ ἀποτελέσουν μέρος τῶν ἐιδικῶν προγραμμάτων ἐκάστης Διευθύνσεως, ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς συμμετοχῆς τοῦ κοινου, καταλλήλως διαφωτιζομένου.

* *

Ἀφοῦ Σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν καλωσύνην ποῦ εἶχατε νὰ με ἀκούσετε, ἐπιθυμῶ τελειώνοντας νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν Σας εἰς τὸ πνεῦμα συνεργασίας ποῦ πρέπει νὰ χαρακτηρίζη τὰς προσπάθειάς ὅλων μας διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀτόμου εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ὑγείας καὶ προνοίας, ἐὰν θέλωμεν πραγματικὰ καὶ ἡ πατρίς μας νὰ χαρακτηρίζεται ὡς μία πολιτισμένη χώρα ὅπου πᾶν ἄτομον τὸ ζήτημα τῆς ὑγείας του νὰ τὸ θεωρῇ ὡς καθήκον του καὶ δικαίωμα καὶ ὄχι ὡς εἶδος φιλανθρωπίας.*

* Μετὰ τὴν ὁμιλίαν ἐπηκολούθησεν ἀξιολόγησις τῶν πέντε τελευταίως ἐκτυπωθειῶν ἐγγράμων ἀπεικονίσεων (ἀφισσῶν) παρὰ τῆς Ἑπηρεσίας Διαφωτίσεως, ὡς καὶ ἡ προβολὴ τῆς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Παγκοσμίου Ἡμέρας Ἑγείας, παραχθείσης ταινίας «Δέκα ἔτη προόδου εἰς τὴν ὑγεινήν».